

Függelék

Közös alkotás

(co-creation)

Módszertani leírás a

CSALÁDI PORTAPROGRAM- SZOCIÁLIS FÖLDPROGRAM

pályázói számára

A *közös alkotás (co-creation)* fogalma az üzleti világból indult útjára. A fogyasztókat a termékek tervezésébe és megvalósításába bevonó, azok tudását, ötleteit, javaslatait felhasználó közös értékteremtő folyamatot nevezték így. A közös alkotás a termékek előállítása mellett erősítette a partnerkapcsolatokat, erősítette a fogyasztók elköteleződését a termék iránt, és utat engedett az újításoknak. A termékek előállítása és piacra juttatása mellett az utóbbi években a módszert mind szélesebb körben alkalmazzák más területeken, például a személyes kapcsolatokra épülő kereskedelmi hálózatokban, de a közszolgáltatások széles körében is, így a helyi gazdaság fejlesztése, vagy a családi porták működőképességének, jövedelemtermelő képességének megerősítése területén.

A közös alkotás módszere abból indul ki, hogy a résztvevőknek nemcsak szükségleteik, hanem eszközeik és erősségeik is vannak, amit a közös tevékenység során mobilizálni lehet. Ezek a „tőkék” lehetnek valódi eszközök (pl. föld, termelőeszköz), de lehetnek kapcsolatok, tudások, tapasztalatok, amelyek további javak megteremtéséhez segíthetnek hozzá. A résztvevők „tőkéinek” ereje vitathatatlan még akkor is, ha ezek első látásra nem tűnnek jelentősnek. A meglévő erőforrások feltárása, a kezdeményező szerep és cselekvőképesség erősítése, a polgárok kapacitásának fejlesztése a módszer központi eleme. A közös alkotás módszerének másik pillére, hogy az együttműködés során a szerepek változnak. A résztvevők hol kezdeményezőként, hol megvalósítóként, hol a szolgáltatást igénybe vevőként, hol szolgáltatóként vesznek részt a folyamatban. A kezdeményezés, a tervezés, a létrehozás, a megvalósítás, valamint az értékelés folyamatában egyaránt szerepet kapnak.

Módszertani útmutatónk célja, hogy bemutassa a Családi Portaprogram – Szociális Földprogram keretében milyen formában kaphat szerepet a közös alkotás.

- **Közös kezdeményezés**

A résztvevők javaslataira, tudására, elképzeléseire épül a vállalt tevékenység. A rendelkezésre álló tőkékből (tapasztalatok, tudások, eszközök, kapcsolatok stb.) kiindulva a háztartások egy közös tervezési, termelési, szolgáltatási javaslatot fogalmaznak meg és azt is körvonalazzák, hogy megítélésük szerint kiket lenne célszerű megnyerni a közös tervezés/megvalósítás számára.

A legtöbb esetben a résztvevők jobban tudják, milyen lehetőségeik vannak, milyen fejlesztések lennének a legsikeresebbek, vagy kikkel valósítanák meg elképzeléseiket. ***Engedjük, hogy ezek a javaslatok felszínre kerüljenek! Adjunk lehetőséget kezdeményező körök kialakulására és erősítsük a kezdeményező szerepét a résztvevőknek!***

Pl.: Már a pályázat kidolgozásának időszakában célszerű összehívni egy tájékoztató fórumra a helyi partnereket (családsegítő és gyermekjóléti központ, egyház, civil szervezetek, Roma Nemzetiségi Önkormányzat) és azokat a családokat/háztartásokat, akik a program érintettjei lehetnek, hogy tájékoztatást adjunk a pályázati kiírásról, és meghallgassuk véleményüket a lehetőségről. Ezen a fórumon körvonalázódhat, hogy helyben kik aktivizálhatók a programba.

- **Közös tervezés**

A résztvevők a közös tervezés során megismerik a lehetőségeket (a pályázati kiírást), számot vetnek az erőforrásokkal, felméri a rendelkezésre álló, illetve megszerezhető tőkék értékét, sorrendet állítanak az elérendő célokat illetően és felelősséget vállalnak a közösen hozott döntésekért a tervezés folyamatában. A részletek kidolgozásakor megosztják a szerepeket és a felelősséget, bevonhatják tőkéiket.

A tervezés során a legfontosabb elv, hogy a résztvevők meglévő erőforrásaira, javaslataira és vállalásaira kerüljön a hangsúly. Fontos, hogy családonként/háztartásonként egyszerű helyzetfeltárás (diagnózis) készüljön el, együtt a lehetséges kedvezményezettekkel. Az egyes tevékenységeket, termelési/szolgáltatási elemeket ne önmagában, hanem a helyi gazdasági rendszer részeként tervezzék. Ez az alapja a helyi gazdaságba, helyi társadalomba való beilleszkedésnek és a fenntarthatóságnak.

Közösen hozzanak döntést arról, hogy a pályázati kiírásban meghatározott mezőgazdasági csomagok közül melyek azok, amelyeket a kedvezményezett családok hatékonyan tudnak hasznosítani.

- **Közös létrehozás, megvalósítás**

A résztvevők aktívan részt vesznek a működési szabályok és szervezeti keretek létrehozásában, a termelésben, illetve a szolgáltatás megvalósításában. A közös munka során megosztják tapasztalataikat, tudásukat, meglátásaikat. Nem csupán támogatottként élnek a közösség kínálta lehetőségekkel, hanem maguk is fejlesztők a közös modellben. ***A megvalósítás során kulcsfontosságú szerepet kap a közös tevékenység, a tanulás, a tapasztalatok és tudások cseréje, amelyhez a tervezés során a munkaformát (közös beszélgetés, közösségi rendezvény, tapasztalatcsere stb.) is megalkotják, s a megvalósítás során rendszeresen alkalmazzák.***

- **Közös értékelés**

A kedvezményezettek rendszeresen részt vesznek a közös tevékenység folyamatos fejlesztésében, értékelésében. Közös kommunikációs tereket létesítenek (megbeszélések, Facebook csoportok, műhelyek stb.), ahol a résztvevők egyénileg, illetve közösen értékelik a végzett tevékenységeket, az elért eredményeket, illetve javaslatokat tehetnek újításokra és a tevékenységek, szolgáltatások fejlesztésére. ***A közös és kölcsönös értékelés kulcsfontosságú a fejlesztő folyamatban. Az értékelés rendszerességét és munkaformáját célszerű közösen tervezni és a visszajelzés kölcsönösségét biztosítani.***

A digitális technológia szerepe egyre növekszik a hétköznapi életben.

Célszerű megfontolni, hogy az egyes munkafázisokba milyen módon építhető be és alkalmazható a rendelkezésre álló digitális eszköztár (okostelefon, Facebook csoportok, internetes felületek, on-line tanácsadó rendszerek). A technológiai megoldások fontos részei lehetnek a következő évek fejlesztési folyamatainak, így *törekedni kell a digitális technológia nyújtott lehetőségek kiaknázására.*

A Családi portaprogram-szociális földprogram megváltozott társadalmi kihívásaira csak az érintettek szerepeinek átgondolásával lehet válaszolni. A helyi gazdaság

fejlesztése, a háztartások önfenntartó képességének erősítése komplex megoldást igényel. A résztvevők bevonása, képessé tétele, a meglévő erősségeik, eszközeik felhasználása új feladat, és a szakemberektől új munkamódszereket követel meg. A közös alkotás módszere alkalmas arra, hogy figyelembe vegye a résztvevők meglévő erőforrásait, készségeit, képességeit, személyre szabja a szolgáltatást, illetve a fejlesztési folyamatot, és jobban építsen a résztvevők aktivitására, szerepvállalására.

Kiegészítő szempontok a co-creation módszer alkalmazásához a mentor éves munkatervéhez

1) Előkészítő szakasz - közös kezdeményezés, közös tervezés a kidolgozás időszakában (minimum fél oldalban)

- a) azonosítsa a településen a lehetséges partnereket, kik lesznek a partnerek (szociális szolgáltató, családsegítő, egyház, civil szervezet, Roma Nemzetiségi Önkormányzat, falugazdász, felvásárló cég, helyi szociális szövetkezet) és kivel kötnek együttműködési megállapodást
- b) a bevonni kívánt családokat milyen formában tájékoztatják a pályázatról, milyen fórumokat terveznek a pályázati felhívás megismertetésére (tájékoztató fórum konzultációval és/vagy közösségi beszélgetések és/vagy családokkal egyéni beszélgetések)
- c) milyen dokumentum készül ezekről (feljegyzések és/vagy szándéknyilatkozatok és/vagy ötlettervek családonként)

2) Megvalósítás időszaka – közös tervezés

- a) közösségi beszélgetés szervezése, hogy a gazdálkodási tevékenységben hogyan tudnak együttműködni, tapasztalatokat cserélni, ki-kivel működik együtt
- b) konkrét tervek elkészítése családonként, az első családlátogatás lebonyolítása során a családdal együtt egyszerű helyzetfeltárás (diagnózis) elkészítése (diagnózis terjedelme max. 1 oldal/család)
Tartalom: milyen feltételei vannak a gazdasági tevékenységnek, hogyan ütemezik a tevékenységeket
- c) családokkal kötött szerződések tartalmának közös kidolgozása

3) *Közös létrehozás, megvalósítás*

- a) tervezzék meg (lehetőség szerint a résztvevő családok bevonásával), hogyan biztosítja a tudások, tapasztalatok cseréjét, milyen közösségi alkalmakon biztosít lehetőséget erre
- b) hogyan alkalmazza a digitális eszközöket (pl.: Facebook csoport a településen belül a kedvezményezettek között) vagy beszélgetést arról, hogy a gazdálkodási tevékenységekről hogyan lehet online információkat szerezni
- c) az elkészült munkatervben jelezze, hogy milyen dokumentációval támasztja alá a teljesítést

4) *Közös értékelés*

- a) a közös értékelés alapja a folyamatos visszacsatolás, a mentor a második családlátogatásán (a második családlátogatás funkciója lehet a közös értékelés) egyénileg kérhet és adhat visszacsatolást a végzett tevékenységekről, az addig elért eredményekről
- b) a résztvevő családokkal együtt közösen dönthetnek arról, hogy az eredményeket, kockázatokat hogyan teszik nyilvánossá pl.: közösségi rendezvényeken, online formában (pl.: Facebookon vagy más közösségi oldalakon, település honlapja), elismeréssel (oklevelek, elismerések a példaértékű megvalósításról)

Tervezze meg, hogy hogyan biztosítja a kedvezményezettek ötleteinek felhasználását a közösségi rendezvények és az önkéntes akciók előkészítésében, lebonyolításában (max. fél oldal).

Tanácsadás kérhető az alábbi szakemberektől:

Dr. Juhász Imre elnök, Szociális Földprogramok Szakmai és Érdekképviseleti Egyesülete (SZOFOSZ), imredrjuhasz@gmail.com

Baginé Gavaldik Livia SZOFOSZ tag, pszichológus, szociális földprogram koordinátor, gavaldik66@gmail.com

Dr. Nagyné Varga Ilona igazgató, szociálpolitikus, közösségfejlesztő, JNSZM Esély Szociális Közalapítványa, vnilona@eselyfk.hu

Szabó Beáta programkoordinátor, JNSZM Esély Szociális Közalapítványa, szabo.bea@eselyfk.hu